

אלול תשע"ט, ספטמבר 2019

מורי האזרחות שלום,

לקראת סוף חופשת הקיץ פרסמנו (מד"לים) מדריכים למורה בשלושה נושאים אשר נמצאים בתוכנית הלימה, בספרי הלימוד, בכלי העזר ובחומרים לבחינות. הצורך בהוצאתם נולד מהשטח בטענה שיש אי בהירות בהוראתם. על כן, הוצאנו מסמכי הבהרה עם רעיונות להעשרה בכיתה שאינם מחייבים להבחנות וגם דוגמאות לשאלות בגרות, כל זאת, במטרה לסייע למורים בהוראת הנושאים. בנוסף, הוספנו לחומר הלימוד את נושא "חוק יסוד: ישראל- מדינת הלאום של העם היהודי" בשל חשיבותו כחוק יסוד והרלוונטיות שלו לחומר הלימוד לאחר אישורו בכנסת לפני כשנה. וכן אנו פותחים השתלמויות בכל רחבי הארץ בנושאים אלו.

חשוב לציין כי אין המד"לים (מדריכים למורה) מחליפים את הנכתב בספרי הלימוד אלא באים להבהיר ולחדד.

עם זאת, אנו חשים את הלחץ הגדול שבו נתונים מורי האזרחות- בהיקף החומר הנדרש ללמד לקראת הבגרות, בהעברת נושאים כל כך חשובים אך מורכבים, בהכנת התלמידים לבחינה הדורשת מיומנויות מסדר גבוה וכמובן, עיתוי הפרסום- סמוך לפתיחת שנת הלימודים. לאחר דיון ושיקול דעת נוסף הוחלט כי החלטת החומרים המופיעים במדריכים למורה תפוצל ובכך תוכל לסייע למורים להתארגן להוראה וללמידה של הנושאים הללו בצורה מיטבית.

להלן לוח הזמנים והדגשים לגבי אותם נושאים המופיעים במסמכים להוראה שפרסמנו בתחילת השנה:

נושאי היבחנות החל ממועד קיץ תש"פ

1. חוק היסוד: ישראל- מדינת הלאום של העם היהודי.

חשוב להבהיר כי התלמיד נדרש לדעת לבחינה מהו חוק היסוד:

חוק יסוד שהינו חלק בלתי נפרד מהיסודות החוקתיים של המדינה ומהווה תשתית לחוקה עתידית. מעגן את אופייה היהודי של מדינת ישראל ומגדיר את מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.

וכן לדעת לפרט שלושה סעיפים (על פי בחירת המורה והתלמידים) מתוך החוק.

לגבי הדיון הציבורי והרגישויות סביב החוק- נתון לשיקולו של המורה עד כמה הוא רוצה להרחיב ולהעמיק. בהחלט ניתן להשתמש במקורות שהובאו במד"ל כמו גם במקורות אחרים.

2. עקרון שלטון החוק

התלמיד נדרש לדעת לבחינה להגדיר את העקרון (הגדרה המופיעה בספרי הלימוד):

- קובע את כללי ההתנהגות באמצעות חוקים אשר מחייבים הן את האזרחים והן את השלטון/ החוק מבהיר לאזרחים ולשלטון את המוצר והאסור.

- החוקים נחקקים ע"י הרשות המחוקקת המבטאת את ריבונות העם.

- החוקים צריכים להיות שוויוניים בתוכם ובאכיפתם.

- החוק חייב להיות כללי, בהיר ופומבי.

סוגי עבריינות- יוכל להשאל בכל חלקי הבחינה ועל התלמיד לענות ברמת - ידע, זיהוי והשוואה.

סוגי סרבנות ופקודה בלתי חוקית/בלתי חוקית בעליל- לא ישאלו בשאלות אירוע. כן ישאלו בידע, אנסין או בעמדה.

3. עמדות- בשנה זו ישאלו התלמידים רק בהיבט הדתי ובהיבט הלאומי. יכול להופיע בכל חלקי הבחינה.

נושאי הבחנות החל ממועד קיץ תשפ"א:

1. תפיסות דמוקרטיות (בשלב זה ללא התפיסה הרב תרבותית)
2. עמדות בהיבט האזרחי.
3. מהפיכה חוקתית- המד"ל יפורסם במהלך שנת הלימודים.

מבנה שאלת האשכול יחול כבר ממועד חורף תש"ף הקרוב ובכך מקווים כי יסייע לתלמידים במהלך הבחינה .
דוגמאות למבנה החדש:

- אשכול: העולם היהודי

- הצג את עקרון ההסכמיות
 - הצג את המושג השסע הדתי
 - הסבר כיצד עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי באחת הדרכים להתמודדות עם השסע הדתי.
- 9- אשכול: תקשורת ופוליטיקה

- הצג את שני התפקידים של התקשורת : דיווח ופרשנות.
- הצג את הזכות לחופש הביטוי
- הסבר כיצד זכות זו מתממשת באמצעות אחד מן התפקידים שהצגת.

למורי החברה הערבית: המדריכים למורה נמצאים כרגע בתרגום לשפה הערבית. ויופצו בהקדם.
חשוב לציין כי ספרי הלימוד בשפה הערבית כבר נמצאים בחנויות .

בימים אלו אנו נמצאים בהליך מינוי וועדת מקצוע- זהו הליך ממושך ובירוקרטי . ברגע שתמונה הועדה ותתחיל לפעול,
נעלה את סוגיית עומס הנושאים .

מבקשים לאחל לכולנו שנת לימודים טובה ופורייה,

שנעבור את תקופת הבחירות מתוך כבוד הדדי וסובלנות.

בברכה ובהערכה רבה,

עינת אוחיון

וצוות מדריכי האזרחות